รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง รู้จักแผนผังคำประพันธ์(๑)

ครูวิไลพร วิไลลักษณ์

ไทย

รู้จักแผนผังคำประพันธ์

แผนผังกลอนสุภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

ท ๔.๑ ป. ๖/๕ แต่งบทร้อยกรอง

กิจกรรม
ตามล่าหาคำสัมผัส

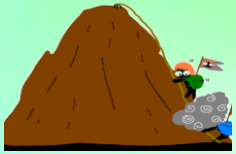

หมู่.....ถลาร่อนว่อนสู่ฟ้า

(นก / ปักษา /วิหค)

.....เยื้องเยี่ยมเหลี่ยม.....

(ดวงตะวัน / สุริยา / ดวงอาทิตย์)(ไศล /ภูผา/ภูเขา)

เสียงสิงสาราสัตว์ใน.....

(พนา / พงไพร /พงพี)

กู่ร้องไปหรรษารื่นชื่น.....

(จิต / ใจ / ฤดี)

หมู่.....ว่ายเวียนวนใน.....ใส

(มัจฉา / ปลา) (น้ำ / ชล / ธารา)

อีก.....มากมายหลายหลากสี

(ดอกไม้ / ผกา / มาลี)

ส่งกลิ่นหอมงาม.....พาเปรมปรีดิ์

(เนตร / ตา)

.....บินล้อมเที่ยวดอมดม

(ผึ้ง / ภมร / ภุมรี)

หมู่ปักษาถลาร่อนว่อนสู่ฟ้า
สุริยาเยื้องเยี่ยมเหลี่ยมภูผา
สิงสาราสัตว์ในพนา
กู่ร้องไปหรรษารื่นชื่นฤดี

หมู่มัจฉาว่ายเวียนวนในชลใส
อีกดอกไม้มากมายหลายหลากสี
ส่งกลิ่นหอมงามตาพาเปรมปรีดิ์
ภุมรีบินล้อมเที่ยวดอมดม

สังเกตคำที่นำมาเติมในช่องว่าง ว่ามีลักษณะอย่างไร

หมู่ปักษาถลาร่อนว่อนสู่ฟ้า สุริยาเยื้องเยี่ยมเหลี่ยมภูผา
สิงสาราสัตว์ในพนา กู่ร้องไปหรรษารื่นชื่นฤดี
หมู่มัจฉาว่ายเวียนวนในชลใส อีกดอกไม้มากมายหลายหลากสี
ส่งกลิ่นหอมงามตาพาเปรมปรีดิ์ ภุมรีบินล้อมเที่ยวดอมดม

ศึกษาตัวอย่าง

กลอนสุภาพ

เป็นนักเรียน มีหน้าที่ หนีไม่ได้
ต้องเคร่งครัด ต่อวินัย ใช่อยู่บ้าน
เสียงระฆัง คืออาณัติ ดัดสันดาน
ให้รู้เล่น รู้งาน ไม่ปะปน

เสร็จศึกษา ออกมา เป็นพ่อบ้าน
จะกอปรกิจ การงาน ไม่สับสน
มีระเบียบ มีวินัย ไว้ครองตน
ให้เป็นคน รู้หน้าที่ มีสำคัญ

ครูคือผู้ ยกระดับ วิญญาณมนุษย์
ให้สูงสุด กว่าสัตว์ เดรัจฉาน
ครูคือผู้ สั่งสม อุดมการณ์
มีดวงมาน เพื่อมวลชน ใช่ตนเอง

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ตนของตนเตือนตนให้พ้นผิด
ตนเตือนจิตตนได้ใครจะเหมือน
ตนเตือนตนไม่ได้ใครจะเตือน
อย่าแชเชือนเตือนตนให้พ้นภัย

กลอนสุภาพ พึงจำ มีกำหนด
กลอนหนึ่งบท สี่วรรค กรองอักษร
วรรคละแปด พยางค์นับ ศัพท์สุนทร
อาจยิ่งหย่อน เจ็ดหรือเก้า เข้าหลักการ

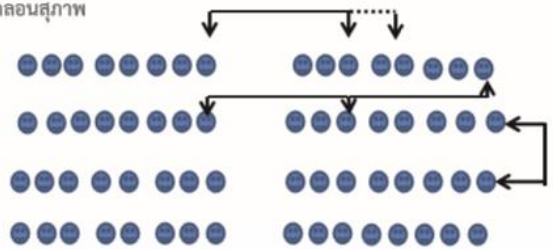
ห้าแห่งคำ คล้องจอง ต้องสัมผัส
สดับจัด รับรองส่ง ประสงค์สมาน
เสียงสูงต่ำ ต้องเรียง เยี่ยงโบราณ
เป็นกลอนกานท์ ครบครัน ฉันนี้เอย

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และ
ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ

ใบความรู้
กลอนสุภาพ หรือกลอนแปด

กลอนแปด เป็นคำประพันธ์อีกชนิดหนึ่งที่ได้รับความนิยมกันทั่วไป เพราะเป็นร้อยกรองชนิดที่มีความเรียบเรียบง่ายต่อการสื่อความหมาย และสามารถสื่อได้อย่างไพเราะ ซึ่งกลอนแปดมีการกำหนดพยางค์และสัมผัส มีหลายชนิดแต่ที่นิยมคือ **กลอนสุภาพ**

แผนผังกลอนสุภาพ

ลักษณะคำประพันธ์

กลอน ๑ บทมี ๔ วรรคและมีชื่อเรียกดังนี้

วรรคที่หนึ่งเรียกวรรคสดับ วรรคที่สองเรียกวรรครับ
วรรคที่สามเรียกวรรครอง วรรคที่สี่เรียกวรรคส่ง
แต่ละวรรคมีแปดคำ จึงเรียกว่า กลอนแปด

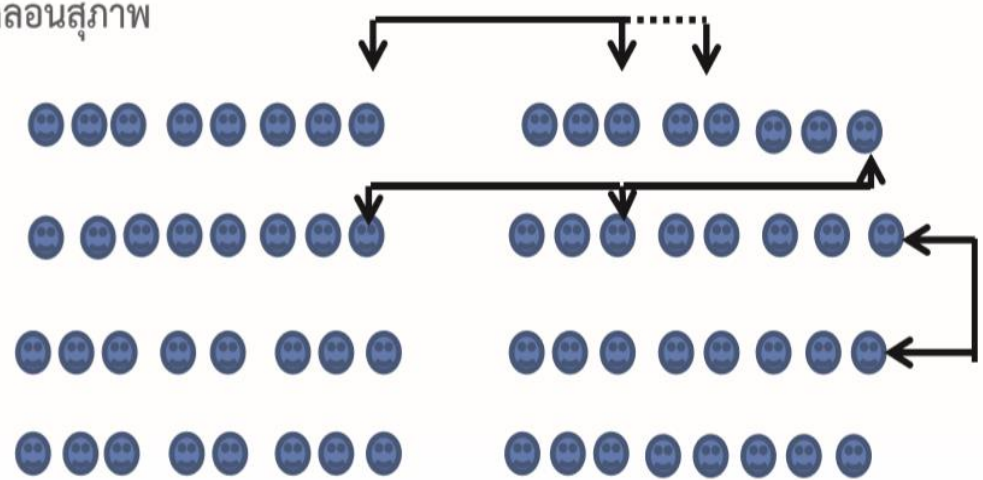
กลอนทุกประเภทจะกำหนดเสียงคำท้ายวรรคเป็นสำคัญ กำหนดได้ ดังนี้

คำท้ายวรรคสดับ กำหนดให้ใช้ได้ทุกเสียง
คำท้ายวรรครับ กำหนดห้ามใช้เสียงสามัญกับตรี
คำท้ายวรรครอง กำหนดให้ใช้เฉพาะเสียงสามัญกับตรี
คำท้ายวรรคส่ง กำหนดให้ใช้เฉพาะเสียงสามัญกับตรี

ใบความรู้
กลอนสุภาพ หรือกลอนแปด

กลอนแปด เป็นคำประพันธ์อีกชนิดหนึ่งที่ได้รับความนิยมกันทั่วไป เพราะเป็นร้อยกรองชนิดที่มีความเรียบเรียบง่ายต่อการสื่อความหมาย และสามารถสื่อได้อย่างไพเราะ ซึ่งกลอนแปดมีการกำหนดพยางค์และสัมผัส มีหลายชนิดแต่ที่นิยมคือ **กลอนสุภาพ**

แผนผังกลอนสุภาพ

ลักษณะคำประพันธ์

กลอน ๑ บทมี ๔ วรรคและมีชื่อเรียกดังนี้

วรรคที่หนึ่งเรียกวรรคสดับ วรรคที่สองเรียกวรรครับ

วรรคที่สามเรียกวรรครอง วรรคที่สี่เรียกวรรคส่ง

แต่ละวรรคมีแปดคำ จึงเรียกว่า กลอนแปด

กลอนทุกประเภทจะกำหนดเสียงคำท้ายวรรคเป็นสำคัญ กำหนดได้ ดังนี้

คำท้ายวรรคสดับ กำหนดให้ใช้ได้ทุกเสียง

คำท้ายวรรครับ กำหนดห้ามใช้เสียงสามัญกับตรี

คำท้ายวรรครอง กำหนดให้ใช้เฉพาะเสียงสามัญกับตรี

คำท้ายวรรคส่ง กำหนดให้ใช้เฉพาะเสียงสามัญกับตรี

สัมผัสนอกหรือสัมผัสระหว่างวรรค เป็นสัมผัสบังคับ มีดังนี้

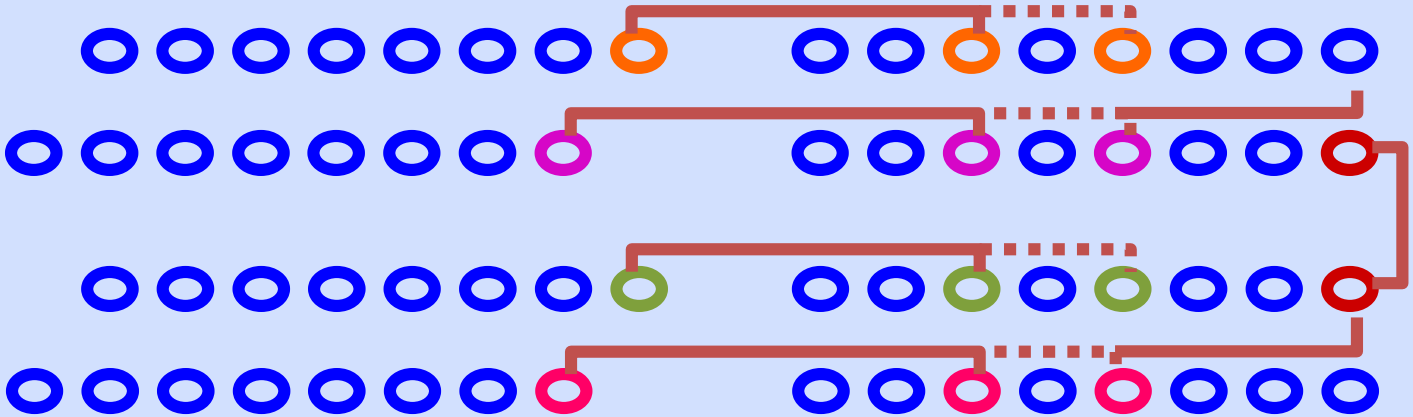
คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง (วรรคสดับ) สัมผัสกับคำที่สามหรือที่ห้าของวรรคที่สอง (วรรครับ)

คำสุดท้ายของวรรคที่สอง (วรรครับ) สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม (วรรครอง) และคำที่สามหรือที่ห้าของวรรคที่สี่ (วรรคส่ง)

สัมผัสระหว่างบท คำสุดท้ายของวรรคที่สี่ (วรรคส่ง) เป็นคำส่งสัมผัสบังคับให้บทต่อไป

นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกัน
จัดทำแผนผังกลอนสุภาพ
และสรุปหลักการ
แต่งกลอนสุภาพ

แผนผัง กลอน สุภาพ

ใบงานที่ ๐๔
เขียนแผนผังกลอนสุภาพ

คำชี้แจง จากบทกลอนนี้จงเขียนแผนผังบังคับและสัมผัสของกลอนสุภาพ ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์

แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์ มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด
ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด ไม่เคี้ยวคดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน
มนุษย์นี้มีที่รักอยู่สองสถาน บิดามารดารักมักเป็นผล
ที่พึ่งหนึ่งพึ่งได้แต่กายตน เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา

สุนทรภู่

แผนผังบังคับกลอนสุภาพ

ใบงานที่ ๐๔
เขียนแผนผังกลอนสุภาพ

คำชี้แจง จากบทกลอนนี้จงเขียนแผนผังบังคับและสัมผัสของกลอนสุภาพ ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์

แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์ มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด
ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด ไม่เคี้ยวคดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน
มนุษย์นี้มีที่รักอยู่สองสถาน บิดามารดารักมักเป็นผล
ที่พึ่งหนึ่งพึ่งได้แต่กายตน เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา

สุนทรภู่